

ÉVFORDULÓK

Százhatvan éve történt ...

Békés megye 1848–49-ben

Békés megye népe az akkori közlekedési, hírközlési viszonyok mellett majd' egy hét késéssel szerzett tudomást a pesti forradalomról. Egyedül Békéscsaba esetében tudunk arról, hogy a pesti események részesei között volt egy csabai polgár is, aki hazajöve tájékoztatta a város népét. Az első híreket a Pesten történekekről az aradi postakocsi utasai hozták Szarvasra a március 17-éről, 18-ára virradó éjjel. A megye lakossága hivatalosan a március 22-én, Gyulán tartott ún. népközügyülésen szerzett tudomást a pesti eseményekről. Ide az alispán körirata alapján a megye minden helységéből érkeztek képviselők, zsúfolásig megtöltve a megyeháza udvarát. A népközügyülés csatlakozott a pesti forradalomhoz, és a résztvevők ünnepélyes esküt tettek a rend megtartására.

A pozsonyi országgyűlésen április 11-én szentesített törvények ünnepélyes kihirdetésére Békés megyében május 3-án, Gyulán került sor, a megyeháza udvarán. Most is a megyei településeik küldöttjeinek részvételével, népközügyülés keretében történt meg e sorsdöntő esemény. A teljes törvénykönyv szövegét felolvasták a résztvevők előtt, és „az egész megyei egyetem részéről lelkesedéssel és hazafüi örömmel fogadtattott.” E napon alakították meg megye immár törvényes, új irányító testületét, az ún. Állandó Bizottmányt. (Előtte a március 27-én tartott évnegyedes megyei népközügyülésen megválasztott Ideiglenes Bizottmány vitte az ügyeket.) Ekkor iktatták be ünnepélyes keretek között a megye új főispánját, báró Wenckheim Bélát is.

Az új törvények egységes értelmezésére a megyei állandó bizottmány tagjaiból kiküldött bizottság Gyulán összegyűjtötte a megye helységeinek a végrehajtással kapcsolatos kérdéseit. A községi kérdések zöme az úrbéri viszonyok és a legelőelkülönözés, a kisebb királyi haszonvételek, valamint a volt jobbágysok új jogállására vonatkozó tisztázatlan kérdésekkel kapcsolatos. A már megkötött legelőelkülönözési és úrbéri szerződések megváltoztatását nem tette lehetővé az új törvénykönyv, pedig megyénkben Mezöberény, Orosháza, Szeghalom, Békés esetében e kérdés volt a legégetőbb. 1848 tavaszán, majd öszén legelőfoglalásokra került sor. Mezöberényben és Orosházán katonai segédlettel, a főbűnösök szigorú megbüntetésével sikerült időlegesen helyreállítani a rendet. A problémák azonban nem oldódtak meg ezzel, és a legelőelkülönözés ügyében mutakozó merev hatósági magatartás miatt az érdekelt községekből nem szívesen álltak be az emberek a nemzetörség és a honvédség soraiba.

Az áprilisi törvények által meghatározott népképviseleti országgyűlési választásokra 1848 júniusában került sor. Békés megyében négy város, Békéscsaba, Szarvas, Gyula és Békés önálló választókerületet alkotva egy képviselőt küldhetett, míg a megye többi községét két választókerületbe osztották (orosházi, gyomai). Békésen előbb Táncsics Mihályt választották képviselőnek, majd miután a siklósi kerületben is győzött, az ottani mandátumát tartotta meg. Végül Józsa Károly ügyvéd lett Békés képviselője. Békéscsabán Eördögh Frigyes, Szarvason Boczkó Károly, Gyulán előbb Bessenyei Károly, majd lemondása után Huszka Mihály, Magyargyula főjegyzője, a gyomai kerületben Omaszta Zsigmond, az orosháziban Boczkó Dániel nyert mandátumot. Boczkó Dániel 1848 öszén kormánybiztosként tevékenykedett előbb Békés, majd a szomszédos megyékben, sőt Erdélyben is. Az első népképviseleti országgyűlésen törvényjavaslatot nyújtott be az Ausztriától független külképviseletek létesítéséről. Az utolsó aradi országgyűlésen még jelen volt. Boczkó Károlyt kisorsolták 1848 szeptemberében két fontos bizottságba, Debrecenbe követte az országgyűlést, a trónfosztás után távozott onnan. Eördögh Frigyes is kisorsolták a szeptember 4-i bécsi küldöttségbe, valószínű, hogy részt vett Debrecenben is az országgyűlésen, mert nevét nem törölték a képviselők listájáról. Huszka Mihály Debrecenben részt vett a trónfosztást kimondó országgyűlésen, Omaszta Zsigmond a képviselőház augusztus 29-i ülésén törvényjavaslatot nyújtott be a közös legelők elkülönözése tárgyában, de az úrbéri kérdés lekerülvén a napirendről, tárgyalásra nem került. A Debrecenbe menekült országgyűlést követte új székhelyére.

A szerb lázadás idején kitört délvidéki harcok miatt az eredetileg a rendfenntartásra szervezett megyei nemzetőrséget is hadilábra kellett állítani 1848 nyarán. 1848. július 12. és augusztus 24. között Nagybecskerekén kellett megyei nemzetőreinknek táborozniuk. Az első csapattal még a megye alispánja, Szombathelyi Antal is táborba szállt, a lelkesedés is nagy volt. Attól azonban minden résztvevő nagyon félt, hogy harcban vesztik őket, mert sem a kiképzésük, de főleg a fegyverzetük nem volt alkalmas semmiféle komoly katonai manőverhez. (A megyei arzenál ócska puskái, a lakosoktól beszedett vadász- és egyéb fegyverek mellett sok nemzetőrnök csak a helyben készült lándzsa, vagy a saját fokosa, baltája volt a fegyvere.) Szerencsére a katonai vezetés csak őrszolgálati tevékenységre alkalmazta az egyenruha nélkül, saját ruhájában felvonult őrsereget. A táborozás alatt az alispán kérésére, br. Wenckheim Béla főispán kijárta Batthyány miniszterelnöknél, hogy csak két-három hétig tartó szolgálatot vállaló csapatot adjon Békés megye, utána pedig önként jelentkezőkből szervezett önkéntes nemzetőr alakulatot állítson ki. Tagjai derekasan megállták a helyüket az Arad környéki harcokban, majd 1849-ben a honvédség kötelékébe osztották be őket.

A délvidéki harcok miatt már 1848 májusában elkezdődött Békés megyében is a honvédtoborzás. Ezt követően a szabadságharc alatt még két honvédtoborzás alkalmával kellett katonát adnia a hazának, Oláh György számítása szerint 3326 főt.

A fentiek mellett még a rendszeres népfelkelési kötelezettség is terhelte a megye hadrafogható férfilakosságát. Az aradi mellék hadszíntéren többször kellett a megyei népfelkelés erejét igénybe venni, és népfelkelőink derekasan helyt is állottak.

A szabadságharc, különösen a tavaszi hadjárat idejétől jelentősen igénybe vette a lakosság anyagi erejét is. Az adományok gyűjtésére szóló felhívások mellett a Tisza vonalán felvonuló magyar csapatok élelmezése, kenyérrel, takarmánnyal stb. történő ellátása, majd a szabadságharc utolsó szakaszában ismét a hadélelmezésben való részvétel minden tartalékot felemészített a megyében. Oláh György kimutatása szerint 1848. november 1-éig a megye helységei 91 467 kenyeret, 66 717. adag abrakot és 72 286 adag szénát, november 1-től 1849. február 1-ig 50 260 adag kenyeret, 50 417 adag abrakot, 46 045 adag szénát szolgáltattak ki. Előbb a magyar vezérek élelmezési biztosai, majd a benyomuló osztrák és orosz generálisok követelték az ellátást. Az osztrákok és az oroszok hadisarcként tekintették a szolgáltatásokat, a szabadságharc alatt azonban az állam is a piaci értéktől messze elmaradó térítést adott a kenyér és zabadagokért. Ugyancsak Oláh György kimutatásai szerint például a gyulai táborba 1849. augusztus 20–25 között Csaba 78 174 font kenyeret, 390 mázsa 87 font húst, 3636 véka zabot, 22 422 adag szénát, 100 akó bort, 80 akó pálinkát, Békés 55 470 font kenyeret, 277 mázsa 35 font húst (ebből a megyében legtöbbet) stb., Szarvas 45 666 font kenyeret stb. szállított, mint mondtuk, ingyen.

1849 márciusától több ezer szerb, horvát hadifoglyot helyeztek el a megye helységeiben, ellátásuk a lakosságra hárult. Gyulán, Békésen hadikórház működött, a sebesültek ellátása is a városokra maradt.

A Habsburg-ház debreceni trónfosztása után kiadott Függetlenségi Nyilatkozat Békés megyei kihirdetésére április 29-én, legelőször Gyulán került sor. Rázel József prépost plébános a kihirdetést megelőző istentiszteleten arról beszélt, hogy aki az ausztriai háztól el nem fordul, az nemcsak nem magyar, nem becsületes ember, de nem is keresztény, amint ezt a nemzetgyűlés nyilatkozata is megállapította. A templomból az emberek a vármegyeháza előtti térre vonultak, ahol a Károlyi huszárok Gyulán tartózkodó százada is jelen volt. A szónoki emelvényről Szombathelyi Antal kormánybiztos olvasta fel a Függetlenségi Nyilatkozatot. A sérült, a csatában elesett honvédek árvái és özvegyei javára először gr. Almásy Dénes, a huszárok hadnagya adott át 500 forintot, példáját számosan követték. Az ünnepély kiadásairól szóló számadásból tudjuk, hogy a nagy napra a vármegyeházat fényesen kivilágították, az emeleti ablakokba kivilágított hazafias jelszavakat helyeztek, középen diadalívet alakítottak ki, amelyen az ország korona nélküli címere, a megye és Gyula város címere kapott helyet, virágokkal és apró lámpákkal díszítve. Az ország címere alatt Kossuth Lajos képe függött. A polgárházakat is kivilágították, az ablakokba Kossuth és hadvezérek képeit tették ki. Az iskolákban népmulatságokat tartottak, a vármegyeházán tartott bálon Damjanich Jánosné is részt vett. A megye hódoló nyilatkozatban köszöntötte május 10-én Kossuth kormányzót.

A községekben 1849. május 6-án kellett kihirdetni az ország függetlenségét kimondó dokumentumot, az istentisztelet előtt, népgyűlés keretében. A lelkeseknek a felolvasás után a lakosságot pénzbeli adakozásra kellett buzdítani a sérült honvédek és az elesett honvédek özvegyeinek és árváinak megsegítésére. A Nyilatkozat leküldött példáit nemcsak egyes lakosoknak, de a testületeknek, céheknek is át kell adni, hogy ott is felolvashassák. Az egyházi szertartás keretében a szentbeszédben utalni kellett arra, hogy az „ausztriai nézetekkel egyetérteni” nemcsak a hazafisággal, de a keresztényi hittel is ellen-

kezik. Az iskolákban a gyermekeknek is fel kellett olvasni a Nyilatkozatot, hogy a szabadsághoz már fiatal korukban hozzászokjanak. A megye lakossága összesen 3000 pengőforintot adott a sérült honvédek és az özvegyek és árvák támogatására, 50 újonc pedig felesapott katonának.

A szabadságharc végnapjaiban még szomorú szerep hárult Gyulára, ahonnan a megyeszékhelyet időközben áthelyezték Mezőberénybe, majd Gyomára, az oroszok közeledése miatt. (Mezőberényből indult el végzetes útjára Petőfi Sándor.) A világosi fegyverletétel csak a közkatonák számára volt a szabadságharc vége, a tiszti állomány tagjai megtarthatták fegyvereiket. Az oroszok Gyulára kísérték foglyaikat és a gyulai polgárok házaiban szállásolták el őket. Damjanich tábornok felesége családi kapcsolatai révén a Wenckheim kastélyban lakott. A házakat – ahol a gyulaiak emlékezete szerint az október 6-án Aradon kivégzettek közül 9-en laktak – emléktábla jelöli ma városban. A mai kutatások szerint Lázár Vilmos ezredes nem volt köztük, emléktáblája ellenére. Gyulára ugyanis az aradi várőrség parancsnoka, Damjanich János és azok a tisztek kerültek, akik Világosnál Görgey táborában voltak, összesen tizenketten. (Aulich Lajos, Gáspár András, Kiss Ernő, Knezich Károly, Láhner György, Leiningen-Westerburg Károly, Lenkey János, Nagysándor József, Poeltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác.)

1849. augusztus 23-án tette le a fegyvert a későbbi aradi vértanúk közül tíz tábornok, a kastély és a vár közti síkon. A fegyverletétel dátumaként több nap szerepel az irodalomban. Dusnoki József terjedelmes dolgozatban vette számba a kortársak emlékezéseit, és az eddig feltárt katonai forrásokat. Végül határozott döntésre ő sem jutott, de az augusztus 23-át tartja a legvalószínűbbnek. 1989 augusztusa óta a vár és a kastély közti téren emlékmű jelzi e fontos eseményt. A fegyverletétel szomorú relikviája Knezich Károly kardja. A tábornok mielőtt leadta volna, egy ott várakozó parasztszekér kerekébe akasztva eltörte fegyverét, és a kardpengét a hüvellyel adta át az öt lefegyverző cári tisztnak. Tiszt eldobta a csonka fegyvert, Knezich házigazdája, Czégény István hazavitte, akinek a felesége adta be 1874-ben az akkori gyulai vármegyei múzeumba.

Az önkényuralom nehéz időszaka komoly terheket rótt megyénk lakosságára. Nem sokkal a világosi katasztrófa és a tiszti fegyverletétel után megmutatta igazi arcát az osztrák önkényuralom, azzal, hogy az emberek Kossuth-bankóiban levő vagyonkiját elorozta, elrendelve, hogy a rebellió pénzeit be kell szolgáltatni, aminek az osztrák hatóságok érvényt is szereztek. Békés megyében több mint egy millió forint névértékű bankjegy lett a beszolgáltatás és elkobzás után a lángok martaléka. A pénzbeszolgáltatás természetesen nemcsak a kisembereket érintette, hanem az uradalmak is tetemes veszteségeket könyvelhettek el a forgalomból kivont pénzek miatt.

A szabadságharc résztvevői közül azokat, akiket a hatalom elérte, besorozták az osztrák hadseregbe, a tiszteket is közlegényként, büntetésből. Akik el akarták kerülni a messzi országban való terhes szolgálatot, „félreálltak”, vagyis a törvényen kívüliséget, a betyáréletet választották. Ezért is folytattak később az osztrák hatóságok ádáz küzdelmet a betyárvilág ellen.

A megszálló orosz, majd osztrák csapatok ellátása – mint utaltunk rá – megjelenésük óta a megye lakosainak feladata volt, a kenyér, zab, széna adagokat ezerszám kellett saját fogataikon a táborokba szállítani. Utóbb azokért a tételekért, amelyeket „nyugtatóvánnyal” vettek át a katonai hatóságok, némi pénzt fizettek, de miután a nyugták adását a megszállók gyakran elmulasztották, az ételmelet és a takarmányt beszállító községek sokszor fizetetlenül maradtak. Az oroszok által kikövetelt szállítmányokért az osztrákok semmit sem fizettek.

A megszálló hatóságok vizsgálatot indítottak a szabadságharcban résztvevők ellen. Megyénkbeli számos kiváló férfiú szenvedett börtönbüntetést, halálbüntetéssel szerencsére senkit sem sújtottak. Az első népképviselői országgyűlés több megyei képviselője (Boczkó Dániel, Boczkó Károly, Huszka Mihály, Omaszta Zsigmond), a megye 1848-as alispánja, Szombathelyi Antal, Bogdán Lajos fűzesgyarmati, Gonda Lajos gyulai református, Govrik Adeodát szentandrási római katolikus, Horváth Sámuel tótkomlói evangélikus lelkész, kívülük tanítók, volt honvédtisztek kerültek fogságba.

A szabadságharc alatt a megyét az utolsó napokban irányító testület, a Védbizottmány, Gyomán fejezte be működését, augusztus 16-án. A megye vezetői, Sipos Sándor alispánnal az élen, visszatértek Gyulára, de amikor a megyébe helyezett császári és királyi biztos a Kossuth-bankók beszédését előíró rendeletet kiadta, lemondtak tisztükről. A megye élére császári, királyi biztos, majd megyefőnök került (Stacho János, Bonyhády Gyula, Tongos Kálmán). 1850-től Békés megyét összevonták Csongrád, Csánád megyével és a szegedi kerülethez csatolták.

Járolai József

Felhasznált irodalom: Dusnoki József: A honvédtisztek gyulai fegyverletétele a források tükrében. Nyitott múlt. Tanulmányok, történetek Gyuláról, Békés vármegyéről és a fordított világról. Gyula 2000. 309–328.; Jároli József: Dokumentumok az 1848–49-i forradalom és szabadságharc Békés megyei történetéhez. Forráskiadványok a Békés Megyei Levéltárból 16. Szerk.: Erdmann Gyula Gyula 1995.; Jároli József: Olvasókönyv az 1848–49-es forradalom és szabadságharc Békés megyei történetéhez. Forráskiadványok a Békés Megyei Levéltárból 20. Szerk.: Erdmann Gyula Gyula 1998.; Karácsonyi János: Békés vármegye története I–III. Gyula, 1896.; Oláh György: Békés vármegye 1848–1849. I. Gyula 1889.; Oláh György: Békés vármegye 1848–1849. II. Gyula 1892.; Scherer Ferenc: Gyula város története I–II. Gyula, 1938.

Csodaszarvas

Őstörténet, vallás és néphagyomány I–III.

Csodaszarvas

Őstörténet, vallás és néphagyomány I–III.

A Csodaszarvas páratlanul izgalmas vállalkozás: a könyvpiacra egyedülálló módon ötvözi a honfoglalás előtti magyarság és a környezetében élő népek történetét, a honfoglalás kori és kora középkori magyar történelmet, a vallástudomány és a néprajz témaköreit. Az eddig megjelent, képekkel, rajzokkal és térképekkel gazdagon illusztrált két kötetben kiváló magyar és külföldi szerzők írnak a nagyközönség számára is érthetően, élvezetesen többek között az ősmagyarság etnikai tudatáról és a Csodaszarvas-mondáról, az ősi magyar vallásról, a sámánhitről, új honfoglalás kori régészeti leletekről, az Anonymus-kutatásról, a moldvai csángókról, a magyar népművészetről és a táncművészetről.

I. kötet, 2005: B/5, 272 oldal+15 színes képtábla, kartonált, 3600 Ft

II. kötet, 2006: B/5, 268 oldal+19 színes képtábla, kartonált, 3600 Ft

III. kötet, 2009: B/5, 289 oldal+15 színes képtábla, kartonált, 3600 Ft

Kapható a könyvesboltokban vagy megrendelhető közvetlenül a kiadótól.

MOLNÁR KIADÓ 1022 Budapest, Marczibányi tér 9.

Tel.: (36 1) 316-9947 Fax: (36 1) 336-0604 E-mail: molnar@folkscene.hu

Honlap: www.folkscene.hu

Szent László összetartó ereje

Kovács Sándorral, a Kárpát-medencei Szentlászló nevű települések szövetsége létrehozójával beszélget *László Barbara*

Vácszentlászló egykori polgármesterével, Kovács Sándor úrral beszélgetek a *Szentlászló Napokról*, amit idén június 19–21. között rendeznek meg.

• *A kérdéseim előtt néhány mondattal leírná az olvasók számára Vácszentlászlót?*

Vácszentlászló község Gödöllő vonzáskörzetében található, egykor a gödöllői járáshoz tartozott. 15 km-re fekszik Gödöllőtől, Budapesttől 45 km-re. Régi katolikus település, az 1200-as évek közepén már említést tesznek róla. Az 1800-as évek közepéig Szentlászlónak nevezték a községet, csak ezután ragasztották hozzá a Vác előnevet, lévén a Váci Egyházmegyéhez tartozó település, kifejezve ezzel az egyházi hovatartozást. Jelenleg 2080 lakosa van.

• *Pontosan milyen esemény megrendezésére is készül a közösség?*

A rendezvény 1996-ban a Kárpát-medencei Szentlászló nevű települések találkozója nevet kapta, amikor is első ízben rendezték meg ezt a találkozót Vácszentlászlón. Erre az eseményre hívtuk meg, a már korábban felkutatott Szentlászló nevét viselő településeket. Örömmel nyugtáztuk, hogy sokan eljöttek a horvátországi, az erdélyi és magyarországi településekről is.

• *Rendszeres, évenként ismétlődő eseményről van szó?*

Igen, akkor az első alkalommal megállapodtunk, hogy minden évben szervezünk ilyen találkozót, s mindig más településen. Azóta minden település rendezett már találkozót és mi most második alkalommal készülünk, immár a 14. találkozó megrendezésére.

• *Fel tudná sorolni a Szentlászló települések baráti szövetségének tagjait?*

Igen. Vácszentlászlón kívül a Zala megyei Bucsuszentlászló, Pusztaszentlászló és Zalaszentlászló, a Győr-Moson-Sopron megyei Bakonyszentlászló, a Pest megyei Pilisszentlászló, a Heves megyei Mátraszentlászló, Bükk-szentlászló, ében Jászszentlászló, valamint a Baranya megyei Szentlászló alkotják a magyarországi tízes csoportot. Erdélyből Tordaszentlászló és Nyárádszentlászló az, ahonnan már részt vettek a találkozókön és rendeztek is összejövetelt, most újabban Homoródszentlászló is érdeklődik a találkozók iránt, de rendezést még nem vállalt. És végül, a horvátországi Szentlászló a szövetség 14 tagja. Megemlíthetném még a szlovéniai Szécsényszentlászlót, de igazában ők nem vettek részt ebben az úgymond mozgalomban, nem kapcsolódtak be a rendezvénysorozatba és vendégként sem jelentek meg. Információink szerint az egy nagyon kis lélekszámú közösség, és egy nagy lélekszámú település részeként élnek a mindennapjaikat. Őket még nem sikerült megnyerni ennek az ügynek, annak ellenére, hogy Szent László nevét viselő településről van szó.

• *Létezik-e esetleg olyan közösség még a Kárpát-medencében, ami még nem tagja a szövetségnek, még „nem fedezték fel”, mert a határváltozások eredményeként már más nevet visel?*

Tudomásunk szerint a Felvidéken, Kárpátalján, illetve Ausztriában nem található olyan település, amely nagy királyunk nevét viselte volna vagy viseli mind a mai napig. Csupán katolikus egyházközségeket neveztek el így, a védőszentjük után. Erdélyben három olyan település van, amelyek valamikor a Szentlászló nevet viselték, ez Kísszentlászló, Oláhszentlászló, és Szászszentlászló. De ezek a települések, ahogyan az ottaniak mondják: „annyira eloláhosodtak”, hogy már nem ápolják az efféle hagyományokat.

• *Ugyebár Ön volt a szülőatyja ennek a rendezvénynek. Mi volt az alap gondolata ennek az eseménynek? Milyen célt tűzött ki maga elé, mit szeretett volna elérni, amikor létrehozta ezt a települések közti szövetséget?*

Az alapötlet valamikor a '90-es évek elején vetődött fel a magyarországi Expo kiállítások kapcsán, hogy egy ilyen kiegészítő rendezvényt hozhatnánk létre itt Szentlászlón és erre meghívhatnánk az azonos elnevezésű településeket. Aztán az Expból nem lett semmi – az akkori kormány leszavazta – és mi úgymond átmentettük ezt a tervet '96-ra.

• *Mennyi időt vett igénybe az előkészítés, a települések felkutatása?*

Maga a szervezés körülbelül egy évet vett igénybe, amikor is körbejártuk, feltérképeztük a településeket, felvettük velük a kapcsolatot, hogy amennyiben létezne egy ilyen szövetség, részt kívánnának-e venni benne. Szerencsémre pozitív visszajelzések érkeztek, örültek az elképzelésnek és így létrejött az első találkozó '96-ban. Nem voltak nagy világmegváltó terveim ezzel a rendezvénnyel, csak ismerjük

meg egymást, kerüljünk közelebb egymáshoz, mutassuk meg a hagyományainkat. Mert igenis a legkisebb falunak is hatalmas erőkei vannak, amelyeket érdemes másoknak is megmutatni.

• *A találkozónon valamennyi közösség képviselteti magát?*

Mindig mindenki meghívott, akik annak idején visszaigazoltak, hogy részt kíván venni ezeken az eseményeken. Nagyon nyomós indok (pl. helyi rendezvény) esetén maradnak csupán távol a Szentlászló Napoktól. Ami számomra nagyon örvendetes, hogy a legutóbbi három találkozón már minden település képviseltette magát.

• *Milyen méretekben szervezik a Szentlászló Napokat?*

Azt is meghatároztuk annak idején, hogy 8-10 fős küldöttségnél többen ne jelenjünk meg – pontosan arra gondolva, hogy nem nagy településekről van szó, hogy ne terheljük meg a rendezés költségeivel az adott közösséget. Ez a 8-10 fő általában a képviselőtestületi tagokból, polgármesterből, intézményi dolgozókból tevődik össze. Igyekszünk arra is figyelni, hogy ne mindig ugyanazok legyenek küldöttségi tagok, hogy minél nagyobb ismeretséget alakítsunk ki. Egy ilyen alkalommal tehát a vendégek száma 100-120 fő, és hát a rendező település is felvonultatja értékeit: iskolások, óvodások mutatják be előadásukat. Az elején megbeszéltük, hogy egymás bővebb megismerése érdekében csak a rendezők adnak műsort.

• *Egy- vagy többnapos rendezvényről beszélhetünk? És hogyan zajlik le ez a találkozó?*

Háromnapos eseménysorozatról van szó, de ezt úgy kell elképzelni, hogy az első nap a határon túli vendégek fogadásával, elszállásolásával telik, és este beszéléses vacsora várja őket. A magyarországi vendégek szombat délelőtt érkeznek. A program a település bemutatásával kezdődik, ami lehet séta vagy valamelyik intézmény meglátogatása. A helyiek vezetésével megismerkedünk a táj látnivalóival. Kora délután kezdődnek a bemutató programok, aminek során betekintést kapunk a helyi hagyományokba. Van egy állandó jellegű programpont, ez a települések bemutatkozása. Ez egy rövid 5 perces bemutatkozás a polgármesterek részéről, beszámolnak arról, hogy honnan jöttek, hogyan élnek, milyen változások történnek a településükön. Az esti program pedig általában egy jó hangulatú, zenés-táncos mulatságba csap át. Hiszen fontos a jó beszélgetés, hogy megigyanak egymással egy korsó sört, hogy megismerjék egymást. A vasárnap pedig reggelivel és a szövetségi tagok ülésével folytatódik. Itt eldől, ki rendezi a következő évi Szentlászló Napot, majd kora délután indulnak haza a küldöttségi tagok.

• *A rendezvénynek van állandó időpontja, esetleg éppen László naphoz köthető?*

Általában a László napot megelőző vagy azt követő hétfőig tartjuk a Szentlászló Napokat, amikor még számíthatunk arra, hogy nincsenek nagy szabadságolások.

• *Mi az eddigi találkozók hozadéka? Kiadványokra, filmekre, közös pályázatokra, emléktábla avatásra, testvérvárosi kapcsolatokra gondolok?*

Amellett, hogy számos újságban megjelentek cikkek, több száz fotó készült és rengeteg barátság létesült, szokássá vált, hogy minden településen felavatunk valamit. Az első alkalommal, itt Vácszentlászlón felállítottunk egy kettős keresztet, de a többi településen is mindig volt emléktábla, szobor, amit jelzéseként hátrahagytunk.

• *Különbözik-e valamelyest a mostani találkozó az elsőtől?*

Tordaszentlászlón, 2003.

A programok nagyjából ugyanazok. Hiszen egy ilyen tartalmas szombat délutánba több minden nem igen férne bele. Lényegi eltérés véleményem szerint nincs. De 2008-tól kezdve a rendezvény bővült egy új programmal: a vendég települések közösen egy Szent László-hermát ajándékoznak a vendéglátónak. Úgy tervezzük, hogy minden település kap majd ezentúl egy ilyen hermát, a Szentlászló Napok alakalmával. Ezt a hermát a horvátországiak kapták meg elsőként a tavalyi évben.

• *Kialakult-e valamilyen baráti kapcsolat a települések között? Találkoznak-e egymással a rendezvényen kívül is?*

Mondhatom, hogy a településvezetők szinte napi kapcsolatban vannak egymással, hiszen tudják, hogy bármilyen ügyben számíthatnak egymás segítségére. Számos család között alakult ki baráti viszony a rendezvények alkalmával, amelyek túlmutatnak a Szentlászló Napokon. Egyéni cserediákprogram is kialakult, de általános iskolai osztályok is szerveznek kirándulásokat egymás között.

• *Talán még az egyéni baráti kapcsolatoknál is fontosabb, az a segítség, amit ez a szövetség nyújtott a horvát háborúban súlyos károkat szenvedett Szentlászlónak. Én azt hiszem, ez a gesztus mindent elárul a szövetség erejéről, és segítőkészségéről. Mondana erről a szomorú történetről néhány szót?*

Igen, különös sajátosságot ad a mi baráti szövetségünknek az 1991. évi szerb-horvát háború, ami borzasztó pusztításokat hozott magával. Az Eszék közelében fekvő Szentlászló '91 végén elesett és teljes egészében szerb fennhatóság alá került, magyar lakossága menekülésre kényszerült. Ekkor hallottam először erről a településről, és merült fel, hogy valamilyen módon, de segíteni kellene. '92 áprilisában hét magyarországi, Szent László nevét viselő település pénzadományát tudtuk átadni a menekülttáborokban lakóknak. Akkor megbeszéltük, hogy amikor újjáépítésre kerül a sor, további segítséget fogunk nyújtani nekik. Így '96-ban az első találkozáskor aláírtunk egy baráti szövetségi dokumentumot, melynek egyik fő pontja a települések, és különösen a horvátországi Szentlászló település megsegítése volt. Senki nem gondolta, hogy hat évnek kell ahhoz eltelnie, hogy ez a segítség megvalósulhasson. Az építkezés '98 tavaszán kezdődhetett, amikor az aknamentesítés befejeződött. A romok eltakarítására több mint 500 kéziszerszámot adományoztunk a lakóknak, hiszen semmijük nem volt, amivel a házaik helyén lévő romokat eltakaríthatták volna. Nagy nehézségek árán, de aztán még számtalan adománnyal, segítséggel támogattuk az újjáépítést. Öröm volt látni, hogy 2008-ban, amikor náluk jártunk a szövetséggel, már újra él a falu és szépül. A '97-es lesújtó látvány után valóban nagyon jóleső érzés volt látni mindezt és tudni, hogy egy kicsi részünk nekünk is volt mindebben. És ami talán az egyik legörömtelibb és meghatóbb dolog a szövetségünk számára, az egy vers, amelyet egy verőcei beteg bácsitól kaptunk, aki látta a televízióban a pusztítást Szentlászlón és ennek emlékére írta egy kis költeményt.

• *Milyen tapasztalatokat szereztek az eddigi találkozókból? Milyen volt a rendezvény fogadtatása a helybeliek körében?*

Azt kell, hogy mondjam, csak pozitív tapasztalatokat szerezünk az évek alatt, hiszen a kezdeti felhangolás után fennmaradt a kedv és az akarat, hogy folytassuk, van értelme a szövetségnek. Mindenhol ezt tapasztaltam, és nem csak a rendezők, hanem a helyiek körében is. Bevallom én magam sem számítottam arra, hogy ennek a rendezvénynek ilyen nagy sikere lesz, hogy ilyen hagyománnyá válik. De nem laposodott el! És én vagyok a legboldogabb, hogy működik, hogy mindig jó hangulat van, hiszen ebben a rohanó világban a barátságok, a kapcsolatok nagyon fontosak.

